

A quarz szerepe a Kis-Fátra K.-i részének közeteiben.

(Kivonat.)

Irta: Dr. VIDACS ALADÁR.

A Kis-Fátra hegység K.-i részében uralkodó kőzetek a kétcsillámú gránitok; helyenként biotitgránitok és gránitpegmatitok, míg a masszívum széli részein gránitarkosa és trias-quarzitok bukkannak elő.

A Kis-Fátra gránitján végzett volummetricus mérések azt mutatják, hogy a quarz átlag 36,3%-os mennyiségben vesz részt a kőzet alkotásában. Ez az érték, ha tekintetbe vesszük a széli quarzdúsabb részeket is, 40%-ra emelkedik. A szemcsék nagysága nagyon változó. A masszívum belsejében 0,5—0,8 mm, míg a peremrészeken 0,3—0,6 mm az átlagos szemcseátmérő.

Megtartási állapot tekintetében az ép-quarz ritka, ellenben a dinamikai hatások alatt deformációt szenvedett quarz igen nagy mennyiségben fordul elő. Leggyakoribb változatai közül megemlíthetők: 1. Préselt quarz, amelynek szemcséi néha egyenletes optikai orientációt mutatnak (piezokristályosodás), gyakrabban hullámos elsötétedésűek, máskor halmazszerkezetűek, sőt részekre is tagolódtak. 2. Szétőrölt quarz amelynél a vakolatszerkezetre, a brecciaszerű megjelenésre és a quarz teljes összemorzsolódására találunk példákat. 3. A palássá préselt gránitokban és quarzitokban a regenerált quarz is szerepet játszik.

A quarz egyéb tulajdonságai közt megemlíthető a halvány füstszürke szín, zsírfénylés, áttetszőség és egyenetlen, érdes törési felület. Mindezek a tulajdonságok a még erősebb deformációk folytán fokozódnak: fehér szín, fénytelenység, át-

látszatlanság és finomabb törési (hasadási?) felületek is előfordulnak.

A kvarznak földpáttal való összeszővődései közül előfordul a myrmekit (plagioklassal) és a mikropegmatit (orthoklassal). Zárványokban a Kis-Fátra gránitquarza általában szegény; előfordulnak parányi gáz-, folyadék- és egyéb igen apró, közelebbről meg nem határozható zárványok, ritkábban rutil, muskovit, zirkon, apatit és érc.

A kvarznak, mint a kőzetet ért mechanikai hatások fokmérőjének vizsgálatai is azt bizonyítják, hogy a Kis-Fátra gránitmagjában a későbbi dinamikai hatások feltűnő szerephez jutottak.